לולב הגזול פרק שלישי סוכה לח.

שירי מצוה. מצוה שהיא שירים שאינה עיקר לעכב כפרה אעפ"כ משובחה היא לעכב את הפורענות: **שהרי תנופה שירי מצוה היא.** ואינה מעכבת כדתניא בתורת כהנים ומייתינן לה בגמרא דיומא (דף ה.) לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם אלא שאם עשאה לתנופה שירי מצוה ששיירה ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו לא עשה מן המובחר וכיפר כלומר אעפ"כ כיפר שאין צריך להביא קרבן אחר: **וכן לולב.** מוליך ומביא מעלה ומוריד: **ממעי ליה.** מולך: **ומייתי.** מביא: **גירא בעייניה דשמנא.** הרי זה לחץ בעיניו של שמן שרואה בעיניו שאין בו כח לנתק מעליו עול מצות: **ולאו מלאה היא.** אין נכון לומר כן: **לאינוריי.** שיתגרה בו שמן שהוא יצר הרע ושיאנו לתעות מעל קונו וימסור עצמו על הדבר: **מתני' יטול על שלחנו.** אם שכח ולא נטל קודם תפילה צריך להפסיק סעודתו וליטול לולב: **גמ' אם הפסילו אין מפסיקין.** גבי תפלת המנחה תנן לה במסכת שבת לא יאכל אדם לפני הספר ולא יכנס לא לאכול ולא לדון ואם התחילו קודם המנחה ומשכה סעודתן והגיע זמן המנחה אין מפסיקין אין צריכין להפסיק סעודתן ולהתפלל: **הא דאיכא שהות כיוס.** התם בדאיכא שהות להתפלל אחר שיגמרו סעודתם ומתני' דהכא בדליכא שהות שתמשך סעודתו עד שתחשך: **ומאי קושיא.** דתפלה אלולב דאיצטריך רב ספרא לשנויי עלה דלמא תרוייהו בדאיכא שהות וגבי לולב מפסיקין דמדאורייתא היא אבל תפלה דרבנן: **אלא אי קשיא.** דאיצטריך רב ספרא לשנויי היא גופה קשיא דקתני מפסיק וסיפא משמע ימתין אם ירצה שהרי יש לו שהות כל היום: **דלמא מצוה לאפסוקי.** שמא יבא ויפסע: **אלא אמר ר' זירא לעולם.** כי איצטריך רב ספרא לשנויי משום קושיא קמייתא איצטריך: **מתני' מקרין אותו.** כך היו נוהגין אחד קורא את ההלל ומוציא את הרבים ואם היה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותבא לו מאירה אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה [1]מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך יברך [2]הכל כמנהג המדינה: **גמ' ת"ר** [3]**באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מאירה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא**

הלכתא

שירי מצוה מעכבין את הפורענות שהרי תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות וטללים רעים ואמר רבא וכן בלולב רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה אמר [4]דין גירא בעיניה דסטנא ולאו מלתא היא משום דאתי לאיגרויי ביה: **מתני'** מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב ליטול לבשיכנס לביתו יטול על שלחנו לא נטל שחרית יטול בין הערבים [5]שכל היום כשר ללולב: **גמ'** אמרת נוטלו על שלחנו למימרא דמפסיק ורמינהי [6]אם התחילו אין מפסיקין אמר רב ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא שהות ביום [7]אמר רבא מאי קושיא דילמא הא דאורייתא הא דרבנן אלא אמר רבא אי קשיא הא קשיא לכשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו אלמא דמפסיק והדר תני לא נטל שחרית יטול בין הערבים אלמא לא מפסיק אמר רב ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא שהות ביום א"ר זירא [8]מאי קושיא דלמא מצוה לאפסוקי ואי לא פסיק יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב אלא אמר ר' זירא לעולם כדאמרינן מעיקרא ודקשיא לך הא דאורייתא הא דרבנן הכא ביום טוב שני דרבנן עסקינן דיקא נמי מדקתני מי שבא בדרך ואין בידו לולב דאי ס"ד ביו"ט ראשון מי שרי: **מתני'** [9]מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותבא לו מאירה אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה [10]מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך יברך [11]הכל כמנהג המדינה: **גמ' ת"ר** [12]**באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מאירה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא**

הלכתא

מאי קושיא דלמא הא דאורייתא **והא דרבנן.** תימה והרי קידוש היום דאורייתא כדאמרי' פ' מי שמתו (גרסת דף כ: וסס) נשים חייבות בקידוש היום דכר תורה והא דמשמע ברים מזיר (דף ג:) שהוא מדרבנן אין הוא מדרבנן דדרים לאסור על היין מצוה כיין הרשות וקאמרינן מאי היא קידושא ואנדלתא מושבע ועומד הוא ומצני קידוש עצמו דאורייתא ואפ"ה א"ר יוסי ברים ערבי פסחים (דף ק. וסס) דאין מפסיקין ופסקינן התם הלכה כר' יוסי בע"ש וכר' יהודה בערב פסח וי"ל דשאני קידוש היום שיכול לקדש ביום בגלילה וליכא למיחש לפשיעות' כולי האי ועוד לפי שעוסק בסעודת שבת לא חיישינן כולי האי שמא יתעצל בקידוש היום: **יום** טוב שני דרבנן. ואכתי הוה מלי לשנויי דאדי ואדי ליכא שהות אלא משום דכולי יומא זימניה הוא חיישינן טפי דלמא אתי למיפשע כדאמרינן פ"ק דשבת (דף י.) בגמרא כיון דקביעא ליה זימנא מירתת ולא אתי למיפשע ערבית כיון דכולי לילא זמניה לא מרתת ואתי למיפשע ואין לומר משום דהתם לילא זמן שינה וחיישינן טפי דא"כ ההוא טעמא ה"ל למימר התם וי"ל דתפלה גריכה שהות ומתעצל בה טפי מנטילת לולב דמכי אגנהיה נפק ביה: **מדקתני** מי שבא בדרך. תימה בסוף פ' תפלת השחר (גרסת דף ל. וסס) אמרי' השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע [לולב ומנענע] והיינו ביום טוב וי"ל דהיכא דליכא למיטעי לא חיש ומיירי בהולך בתוך התחום למקום שבת חכם ועוד דהתם קתני השכים לצאת לדרך שמביאו הולך לקראת חכם ונוטל לולב קודם שיצא אבל הכא קתני מי שבא בדרך וכשיכנס בביתו נוטל לולב משמע שממקום רחוק בא לביתו: **מי** שהיה עבד ואשה. משמע כאן דאשה פטורה מהלל דסוכות וכן דעלמא וטעמא משום דמצוה שהזמן גרמא היא אע"ג דבהלל דלילי פסחים משמע בפרק ערבי פסחים (דף קח.) דמחייבי בד' כוסות ומסתמא לא מיקנו ד' כוסות אלא כדי לומר עליהם הלל ואגדה שאני הלל דפסח דעל הנס בא ואף הן היו באותו הנס אבל כאן לא על הנס אמור: **ותבא לו מאירה.** אלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמבזה את קונו לעשות שלוחים כאלה כן פי' בקונטר' ועל אשתו וכניו מברכין לו בגמרא היה לו לפרש כן דמתני' מייירי בלא למד שמקרין אותו ועונה אחריהן מה שהן אומרים ומשום דמבזה כמה שאלו מברכין לו דלאו בני חיובא נינהו המקרין אותו קלייט ליה דהא בגדול מקרא אף על פי שאין עונין אחריו אלא הללויה דנפיק בשמיעה לחודיה ותבא לו מאירה דעבד ואשה נמי לא מיחייבי בהלל דמצות עשה שהזמן גרמא הוא: **באמת** אמרו בן מברך לאביו. אין זה מענין משנתינו ולא מייתי ליה אלא אגב גרדא דתבא לו מאירה דהכא לא חיישי במקרא אותו דבפ' מי שמתו (גרסת דף כ: וסס) רוצה לדקדק מכאן דנשים חייבות בברכת המזון דאורייתא מדמוציאה אחריהם ידי חובתן ופריך קטן אוכל[13] למימר דאורייתא אלא הכ"ע דאכל שיעורא דרבנן ומפיק דרבנן ובתוספתא קתני גבי ברכת המזון דאין אשה ועבד וקטן מוציאין את הרבים ידי חובתן ואיכא לאוקומי כשאכל שיעורא דאורייתא ואין יכול לדקדק מכאן [14]דברכת המזון דאורייתא דדלמא לא הוי דאורייתא כיון דאין מצטרפות לזימון כדתנן פרק שלשה שאכלו (שם דף מה.) אין מוציאות אע"פ שהאיש מוציאן שאני איש דחשיב טפי אי נמי משום דרבים זילא בהו מלתא דהרי מגילה דנשים חייבות בה ופירש בה"ג דאין נשים מוציאות את הרבים ידי חובתן במגילה:

הלכתא

עין משפט נר מצוה

סד א מיי' פ"ז מהל' לולב הלכה י סמג עשין מד טוש"ע א"ח סי' תרנב סעיף כ:

סה ב ג מיי' פ"ג מהל' מעשה הלכה יד טוש"ע א"ח סי' תכב סעיף ג:

סו ד מיי' פ"ה מהל' ברכות הלכה טו סמג עשין מ:

רבינו חננאל

מתני' מי שבא בדרך ואין בידו לולב, כשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו כו'. אלמא מפסיק סעודתו ונוטל. איני והתנן בשבת בפרק ראשון לא יכנס לאכול סמוך למנחה עד שיתפלל, וקתני אם התחילו אין מפסיקין. ושנינן אי איכא שהות סעודתו ואחר כך מתפלל. אינו מפסיק. ואם אין שהות ביום מפסיק. ומתני' בדליכא שהות ביום. ואתא רבא ושני שנייא אחרינא. ואמר לא שני לן בין מצוה דאורייתא למצוה דרבנן, הלא בהדיא שנינו מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה. הלכך לולב דמדאורייתא מפסיק, תפלה דרבנן לא מפסיק. אלא מתני' היא גופא קשיא, קתני כשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו, אלמא מפסיק, והדר תני לא נטל שחרית יטול בין הערבים, אלמא לא מפסיק בשחרית. ומשני רב אשי לאשווי לולב לתפלה, ואמר לכתחילה איבעי ליה לאפסוקי, ואי לא מפסיק יטול כל היום. אי הכי קשיא הכא קתני יטול על שלחנו אלמא מפסיק, והתם קתני אם התחילו אין מפסיקין לכתחלה, (א)לא לעולם כדאמרינן, הא דאיכא שהות ביום אין מפסיקין ואי ליכא שהות ביום מפסיקין. ומתני' נמי הכי קתני אין שהות ביום יטול על שלחנו, אלמא מפסיק. ואם יש שהות ביום אינו מפסיק, שאם לא נטל שחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב. (משני) [דלשווי] הא דלולב דאורייתא ותפלה מדרבנן, לא מצית אמרת. מדקתני מי שבא בדרך אלמא מתני' בשאר הימים דמדרבנן היא. דאי ס"ד ביום טוב ראשון שהוא מן התורה, כדכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', מי שרי לפנייי באורחא, אלא ש"מ (דמדרבנן בשאר הימים נינהו) [בשאר הימים דמדרבנן נינהו]. **מתני'** מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו ועונה אחריהם מה שהן אומרים כו'. אמר רבא

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מאי קושיא. כעין זה ימות דף קח ע"ב:

מוסף רש"י

שהרי תנופה שירי מצוה היא. ולא מעכבת כפרה ולא עיקר מצוה היא, כדאמרינן בפרק שתי מדות (מנחות לג:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו כיפר וכיסר (מנחות סב:). לכפול. כל ההלל (פסחים קיט:). בן. קטן, מברך. ברכת המזון, לאביו. אם אין אבי יודע לברך (ברכות כ:).

מסורת הש"ס

א) [קדושין ל. פא.], ב) [מגילה כ:], ג) שבת ט:, ד) [פסחים קיט.], ה) ברכות כ:, ו) [צ"ל כפול], ז) [נדל"ל מי מיכא], ח) גי' ר"מ ואינו יכול לדקדק מכאן דאין חייבות בנכסים"ז דאורייתא דלמא חייבות דאורייתא אלא כיון דאין מצטרפות.

מזרחי

[1] מקום שנהגו לכפול יכפול. [2] הכל כמנהג המדינה. [3] באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מאירה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו. [4] דין גירא בעיניה דסטנא. [5] שכל היום כשר ללולב. [6] אם התחילו אין מפסיקין. [7] אמר רבא מאי קושיא דילמא הא דאורייתא הא דרבנן אלא אמר רבא אי קשיא הא קשיא לכשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו אלמא דמפסיק והדר תני לא נטל שחרית יטול בין הערבים אלמא לא מפסיק אמר רב ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא שהות ביום א"ר זירא מאי קושיא דלמא מצוה לאפסוקי ואי לא פסיק יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב אלא אמר ר' זירא לעולם כדאמרינן מעיקרא ודקשיא לך הא דאורייתא הא דרבנן הכא ביום טוב שני דרבנן עסקינן דיקא נמי מדקתני מי שבא בדרך ואין בידו לולב דאי ס"ד ביו"ט ראשון מי שרי. [8] מאי קושיא דלמא מצוה לאפסוקי. [9] מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותבא לו מאירה אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה. [10] מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך יברך. [11] הכל כמנהג המדינה. [12] באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מאירה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא הלכתא. [13] אוכל. [14] דברכת המזון דאורייתא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com